

УДК 371. 39

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/56-3-27>

Оксана САВЧЕНКО,

orcid.org/0000-0003-4808-5894

*голова циклової комісії філологічних дисциплін, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії,
викладач-методист,*

викладач української мови та літератури

*Кременчуцького льотного коледжу Харківського національного університету внутрішніх справ
(Кременчук, Україна) newspace1972@gmail.com*

Наталія КОВЕРСУН,

orcid.org/0000-0002-1146-0518

викладач-спеціаліст,

викладач української мови та літератури

*Кременчуцького льотного коледжу Харківського національного університету внутрішніх справ
(Кременчук, Україна) nataliakov2302@gmail.com*

ВПРОВАДЖЕННЯ ПРАКТИК ВЕБ-КВЕСТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті охарактеризовано дефініції понять “веб-квести”, “інформаційно-комунікаційні технології”, “проектно-дослідні методи роботи”, “квестові технології”, “пошукова діяльність здобувачів освіти”.

Актуальність теми «Впровадження практик веб-квестів під час вивчення філологічних дисциплін у закладах фахової передвищої освіти» полягає в тому, що інтеграція і глобалізація соціальних, економічних і культурних процесів, які відбуваються в світі, перспективи розвитку української держави потребують випереджувального, глибокого оновлення системи освіти. Запровадження сучасних підходів у навчальний процес залишається ключовою проблемою теорії й практики освіти. Пошук шляхів та засобів залучення здобувачів освіти до активної освітньої діяльності пов’язаний із соціальними процесами, що відбуваються в суспільстві, із розвитком науково-технічного прогресу, з новим ставленням до пошуку інформації та здобуванням знань.

Проблеми, які спонукають нас вивчати зазначене питання, сьогодні є актуальними. Стандартами Нової української школи передбачено посилення практичного й виховного спрямування мовної освіти, формування мовно-мовленнєвої культури особистості із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема веб-квестів. Перед освітою поставлено задачу щодо формування нового покоління не лише як носія знань, а як генерації з творчим мисленням, здатної до активних дій та гнучкої адаптації до мінливого середовища, тому доречним є застосування проектно-дослідних методів роботи педагогічних працівників зі здобувачами освіти, використовуючи на практичних заняттях квестові технології. Таким чином, формується пошукова діяльність здобувачів освіти під час вивчення філологічних дисциплін у закладах фахової передвищої освіти.

Модернізація освіти в Україні скерована не лише на зміни в змісті предметів, а й на зміни підходів до впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, розширення арсеналу веб-квестів, застосування проектно-дослідних методів роботи, активізацію діяльності здобувачів освіти на практичних заняттях філологічного спрямування, наближення тем до реального життя через пошукову діяльність здобувачів освіти.

Поставивши перед собою мету, ми висвітлили особливості впровадження практик веб-квестів під час вивчення філологічних дисциплін у закладах фахової передвищої освіти; з’ясували основні характерологічні риси інформаційно-комунікаційних технологій, їхньої ролі у формуванні знань, умінь і навичок фахової комунікації. Відповідно до мети дослідження були розв’язані такі завдання: вивчити лінгвістичну, психолого-педагогічну, лінгводидактичну та методичну літературу з проблеми дослідження; дати наукове обґрунтування поняттям «веб-квести», «квестові технології», «проектно-дослідні методи», «пошукова діяльність здобувачів освіти»; окреслити наукові засади й принципи впровадження практик веб-квестів під час вивчення навчальних дисциплін: «Української мови», «Української літератури», «Зарубіжної літератури», «Української мови (за професійним спрямуванням)», «Ділового етикету та культури спілкування», «Зasad усного мовлення (риторики)»; визначити роль і місце квестових технологій під час вивчення філологічних дисциплін; описати інформаційно-комунікаційні технології, методи та прийоми. У процесі дослідження використовувалися такі методи: аналіз і узагальнення лінгвістичних, психолого-педагогічних та лінгво-методичних джерел; аналіз літературних джерел, у яких міститься інформація щодо впровадження практик веб-квестів; синтезування результатів дослідження, визначення їх наукової новизни.

Працюючи з темою, були вивчені літературні джерела, проведені дослідження під час організації, підготовки та проведення практичних занять з навчальних дисциплін: “Українська мова”, «Українська література», «Зарубіжна література», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Діловий етикет та культура спілкування», «Засади усного мовлення (риторика)». Таким чином, результати роботи можуть бути використані викладачами, здобувачами вищих навчальних закладів під час проведення практичних занять у вищому навчаль-

.....

ному закладі, учителями під час роботи; можуть бути використані авторами підручників; для написання методичних рекомендацій та посібників науково-педагогічними працівниками; а також для удосконалення підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання випускників загальноосвітніх шкіл.

Ключові слова: веб-квести, інформаційно-комунікаційні технології, проєктно-дослідні методи роботи, квестові технології, пошукова діяльність здобувачів освіти.

Oksana SAVCHENKO,

orcid.org/0000-0003-4808-5894

*Head of the Cycle Commission of Ukrainian and Foreign Languages,
Specialist of the Highest Qualification Category, Teacher-Methodologist,
Lecturer at the Ukrainian Language and Literature
Kremenchuk Flight College of Kharkiv National University of Internal Affairs
(Kremenchuk, Ukraine) newspace1972@gmail.com*

Nataliya KOVERSUN,

orcid.org/0000-0002-1146-0518

*Teacher-Specialist,
Lecturer at the Ukrainian Language and literature
Kremenchuk Flight College of Kharkiv National University of Internal Affairs
(Kremenchuk, Ukraine) nataliakov2302@gmail.com*

THE IMPLEMENTATION OF WEB QUESTS PRACTICES INTO THE STUDY OF PHILOLOGICAL DISCIPLINES AT HIGHER PROFESSIONAL EDUCATION INSTITUTIONS

This paper defines the following terms, such as “web quests”, “information and communication technologies”, “research project methods of work”, “quest technologies”, and “research activity of students”.

The relevance of the topic “The implementation of web quests practices into the study of philological disciplines at higher professional education institutions” lies within the integration and globalization of social, economic and cultural processes taking place globally, as well as the prospects of the Ukrainian State development, requiring anticipatory and profound renewal of the educational system.

The implementation of novel approaches into the educational process is a critical problem for educational theory and practice. The search for ways and means of involving students in dynamic educational activities is associated with processes within society, scientific and technological progress, new attitudes to information retrieval, and knowledge acquisition.

There are some essential issues that incentivize us to study the above-mentioned topic. According to the standards of the New Ukrainian School, the practical and educative direction of language studies, as well as the formation of the language culture of the individual, should be strengthened with the use of information and communications technologies, namely web quests. Education is tasked with forming a new generation not only as a carrier of knowledge but as a generation with creative thinking, capable of decisive actions, and flexible adaptation to changing environments. Therefore, the implementation of research project methods by pedagogical staff by the usage of quest technologies in practical classes is fully justified. As a result, the research activity of students during the study of philological disciplines at higher professional education institutions is being formed.

Modernization of Ukrainian education is aimed not only at changes in the content of classes but also at changes in approaches to the implementation of information and communications technologies, expansion of the arsenal of web quests, use of research project methods of work, activation of students’ work at practical philological classes, applying topics to real life through research activities of students.

Having set the goal, we have highlighted the specifics of implementing web quests practices during the study of philological disciplines at higher professional education institutions, discovered the main features of the information and communications technologies, and their role in the formation of knowledge, skills and communication abilities. According to the objective of the study, the following tasks have been solved: the linguistic, psychological and pedagogical, lingua didactic and methodological literature on the research problem has been investigated; scientific justification for the concepts of “web quests”, “quest technologies”, “research project methods of work”, and “research activity of students” has been defined; scientific basics and principles of the web quests practices implementation during the study process of the disciplines, such as the Ukrainian language, the Ukrainian literature, the Foreign Literature, the Professional Ukrainian Language, the Business Etiquette and Culture of Communication, the Principles of Oral Speech (Rhetoric) have been determined; the role and place of web technologies during the study process of philological disciplines have been defined; technologies, methods and techniques of information and communications technologies have been described. The following methods were used in the research process: analysis and generalization of linguistic, psychological-pedagogical and lingua-methodological sources; literature review regarding the implementation of web quests practices,

synthesis of research results, and determination of their scientific novelty.

Having worked with the topic, the relevant literature review was conducted, and research has been implemented during the organization, preparation and conduction of the practical classes on the Ukrainian language, the Ukrainian literature, Foreign Literature, the Professional Ukrainian Language, the Business Etiquette and Culture of Communication, the Principles of Oral Speech (Rhetoric). Therefore, the results of the study can be used by mentors and students during practical classes at higher professional education institutions, by teachers in their work, and by authors and researchers of textbooks for writing methodological recommendations and manuals. Moreover, this article can be used to improve the preparation for external independent assessment of secondary school graduates.

Key words: "web quests", "information and communication technologies", "research project methods of work", "quest technologies", and "research activity of students".

Постановка проблеми. Одним із пріоритетних завдань вищої школи України є істотне покращення професійної майстерності викладача. Успіхи навчання й виховання здобувачів освіти значною мірою залежать від умінь педагога зацікавити студентів і курсантів, від можливості запропонувати йому щось нове, цікаве, сучасне. Розвиток системи вищої освіти передбачає, щоб освітня діяльність та якість інноваційних процесів знаходилась на високому рівні. Упровадження інноваційних освітніх процесів зумовлене суспільною потребою у створенні та поширенні новацій і зміні освітнього середовища, в якому проходить їх життєвий цикл.

У сучасній освіті змінюються технології: запроваджуються активні методи навчання, проектно-дослідні методи роботи, відбувається введення здоров'язберігаючих програм, активізується робота з обдарованими здобувачами, запроваджується профільне навчання. Основу та зміст таких процесів становить інноваційна діяльність, суть якої полягає в оновленні педагогічного процесу, внесенні новоутворень у традиційну систему, що передбачає найвищий ступінь педагогічної творчості. Відбувається перехід на нові освітні моделі.

Розвиток комп'ютерної техніки й технологій останнім часом призвів до значних змін у розумінні ролі інформаційних технологій у житті суспільства й можливостей застосування засобів обчислювальної техніки в навчанні. Сфера застосування техніки в освіті постійно розширюється: з використанням комп'ютера та супутніх йому інформаційних технологій як об'єкта вивчення предмета інформатики акценти нині переносяться на його широке використання як засобу інтенсифікації навчального процесу.

Ці зміни не могли не вплинути на освітню сферу як з точки зору змісту завдань освіти, так і відносно використання технологічних можливостей, що відкрилися для досягнення цілей освіти. Представлення навчального матеріалу за допомогою технічних засобів навчання використовується давно. Впровадження інформаційних технологій в освіту суттєвим чином прискорює передачу знань і накопиченого технологічного й соціаль-

ного досвіду людства не тільки від покоління до покоління, а й від однієї людини до іншої. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології, підвищуючи якість навчання й освіти, дозволяють людині успішніше та швидше адаптуватись до довкілля й соціальних змін, що відбуваються. Це дає кожній людині можливість одержувати необхідні знання як зараз, так і в майбутньому. Активне й ефективно впровадження цих технологій в освіту є важливим чинником створення системи освіти, що відповідає вимогам і процесу реформування традиційної системи освіти у світлі вимог сучасного інформаційного суспільства. Передусім викладач, залишаючись за своїм офіційним статусом основним суб'єктом навчальної діяльності значною мірою набув риси фасилітатора, а здобувач з об'єкта навчальної діяльності перетворився на її активного суб'єкта. Це сталося через низку об'єктивних і суб'єктивних причин. Передусім ідеться про зміну характеру та змісту навчальної діяльності, значну й дуже не однозначну зміну їхньої мотивації як на процес навчання, так і на набуття певної суми знань, умінь і навичок (Казакова, Костюченко, Дерев'янка, Асессорова, Фролова, 2015: 14).

Отже, у зв'язку з розвитком комп'ютерної техніки й технологій відбуваються значні зміни у розумінні ролі інформаційних технологій у житті суспільства та можливостей застосування такої техніки та технологій у навчально-виховному середовищі. Тому доречним є застосування квестових технологій, проектно-дослідних методів роботи та використання пошукової діяльності здобувачів освіти в освітньому процесі.

Аналіз досліджень. Ці процеси об'єктивно призвели до необхідності активного освоєння та впровадження інформаційних технологій у навчальний процес. Дидактично педагогічні та методичні проблеми інформатизації навчального процесу вивчали В. Болтянський, В. Беспалько, М. Жалдак, В. Монахов, Ю. Рамський, В. Розумовський, О. Співаковський тощо. У працях Ю. Машбиця, В. Зінченка, Н. Тализіної досліджувалися психо-

лого-педагогічні аспекти використання інформаційних технологій у навчальному процесі.

Однією з сучасних інформаційно-комунікаційних технологій є технологія веб-квест. Дана технологія створена у Сполучених Штатах Америки в 1995 році дослідниками Б. Доджен і Т. Марчем, які вперше визначили методичні вимоги для гіпертекстового веб-квесту. Існує ряд досліджень учених застосування веб-квесту у дистанційному навчанні (Г. Шаматонова), у контексті підвищення якості підготовки фахівців різного профілю (Я. Биховський, С. Мешкова, В. Силантьєв) (Казакова, Костюченко, Дерев'янка, Асессорова, Фролова, 2015: 14).

З огляду на актуальність проблеми застосування інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема веб-квестів під час вивчення філологічних дисциплін у закладах фахової передвищої освіти, сьогодні активно досліджуються різні їхні аспекти, зокрема, модернізація освіти на основі проектно-дослідних методів роботи (Сокол І., Кононец Н. та ін.); методи, прийоми інформаційно-комунікаційних технологій (Казакова Г., Костюченко В. та ін.); сутність пошукової діяльності здобувачів освіти за допомогою веб-квестів (Дерев'янка А., Асессорова С., Фролова Н. та ін.); моніторинг рівнів досягнення практичних навичок впровадження квестових технологій під час вивчення філологічних дисциплін (Дьячкова Я.).

Мета статті – висвітлення особливостей впровадження практик веб-квестів під час вивчення філологічних дисциплін у закладах фахової передвищої освіти; з'ясування основних особливостей веб-квест технологій, їх роль у формуванні навичок фахової комунікації у здобувачів освіти.

Виклад основного матеріалу. Новий етап розвитку вищої освіти пов'язаний з упровадженням у навчально-виховний процес інноваційних технологій, спрямованих на підвищення рівня якості освіти, адже рівень якості освіти та компетентності, набути здобувачами освіти під час навчально-виховного процесу, – це не тільки готовність до практичних дій, які базуються на системі відповідних знань умінні навичок, а й духовно зумовлено здатність приймати вірні рішення та готовність брати на себе відповідальність за певну й конкретну діяльність. Першочергові завдання сучасної вищої школи чітко визначені Національною доктриною розвитку освіти: це створення умов для розвитку особистості і творчої самореалізації кожного громадянина України, виховання покоління людей здатних ефективно працювати й навчатися протягом усього життя (Кононец, 2012: 76).

Педагогічні колективи постійно підвищують свій професійний рівень, педагогічну майстерність, реалізуючи завдання модернізації навчально-виховного процесу, суть якого охоплює такі важливі аспекти: орієнтацію на актуальні проблеми сучасної теорії та практики; освоєння та впровадження інноваційних технологій та інтерактивних методів навчання; запровадження дистанційної освіти; інформатизацію навчально-виховного процесу; розробку авторських програм, посібників.

Кожний член педагогічного колективу ефективно працює над реалізацією освітніх завдань, поєднуючи традиційні засоби навчання з інформаційними технологіями. Для цього організуються динамічні групи викладачі, які в рамках методу проектів працюють над створенням веб-квестів з філологічних навчальних дисциплін: «Українська мова», «Українська література», «Зарубіжна література», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Діловий етикет та культура спілкування», «Засади усного мовлення (риторика)». Нині значна кількість здобувачів освіти вільно користуються інформаційно-комунікаційними технологіями, які прискорюють пошук необхідної інформації, її обробку та презентацію в різних формах.

Одним із способів розвитку навичок пошукової діяльності здобувачів освіти є веб-квест. Веб-квест (від англ. Webquest – Інтернет-пошук) – це тривалий цілеспрямований пошук, пов'язаний із пригодами або грою. Навчальний веб-квест є різновидом проектного навчання, інтерактивною технологією завдяки якій студенти і курсанти самостійно здобувають знання, використовуючи Інтернет. Викладачі організують самостійну роботу здобувачів освіти більш ефективно. Під час веб-квесту в центрі навчально-виховного процесу опиняються студенти і курсанти, які опановують знання у змаганні й ігровій формі. Вкрай цікавим є для здобувачів веб-квест у ролях. В основі веб-квесту – пошук інформації та її дослідження, аналіз, структуризація, оформлення для презентації (Казакова, Костюченко, Дерев'янка, Асессорова, Фролова, 2015: 15). Проводячи веб-квести з філологічних дисциплін, створюється сприятливе середовище для активізації теоретичних знань і практичного досвіду філологічного спрямування здобувачів освіти, виконуються ними справи, формуються здатності висловлювати власні погляди, ідеї, пропозиції. Тому доречно використовувати на практичних заняттях такі квест-технології:

– лінійну квест-технологію (рішення однієї задачі дає можливість вирішувати наступну);

– штурмову квест-технологію (за допомогою підказок здобувач освіти сам вибирає спосіб вирішення завдання);

- розшифрування анаграм, ребусів, дешифратора;
- розгадування та створення кросвордів;
- складання сенкану;
- написання літературних диктантів;

– виконання вправи «Факт чи засудження», у якій визначають, які із стверджень є фактом, а що – судженням (коментування факти, спираючись на текст твору);

– складання пазлів – опорних слів за темою заняття;

– виконання завдання пошукового характеру за допомогою QR code («Чий портрет зображено на картинці?»);

– розташування події твору в правильній послідовності за допомогою Learning Apps. org;

– складання слів за допомогою цифр (дотримання порядку при лічбі відповідно до розташування букви в алфавіті) (Сокол, 2014: 372).

Під час навчально-виховного процесу використовуються такі види веб-квестів: ті, що розраховані на тривалу роботу – семестр, навчальний рік; ті, що розраховані на короткочасну роботу – 1-2 пари.

Тривала робота над веб-квестами передбачає поглиблення і перетворення знань учнів, а короткочасна – поглиблення та інтеграцію їхніх знань, умінь та навичок.

Під час проведення веб-квестів викладачі пропонують здобувачам освіти різні шляхи та форми розв'язання запропонованих завдань: гру, у процесі якої шукають відповідь на поставлені питання; послідовне виконання тестових завдань; створення медіа-об'єктів (відео-, аудіоматеріалів, аватарів, презентацій); наповнення сайту матеріалами дослідження; створення блога тощо (Казаківа, Костюченко, Дерев'янка, Ассессорова, Фролова, 2015: 15).

Існує чимало сайтів, що дають змогу безпосередньо створювати веб-квести й водночас додатково використовувати різні інструменти та сервіси. При цьому необхідно враховувати, що більшість із цих сайтів є платними. Тому адміністрацією вищого навчального закладу було прийнято рішення про створення власного сайту, що розширило можливості й педагогів, і здобувачів освіти. Створюється веб-квест на платформі вишу в такій послідовності: розробляємо власний веб-квест, публікуємо розроблений веб-квест, ділимося посиланням на веб-квест зі здобувачами. Саме на цьому сайті здобувачі освіти мають змогу розміщувати матеріали, зібрані й опрацьовані під час веб-квесту, свої творчі роботи. Викладач

повинен вирішити, чи надати веб-квесту змагальний тон, чи представити його як творчий процес, результатом якого повинно стати відкриття курсантами та студентами нового знання або формування в них певних навичок.

Так чи інакше, у процесі роботи над веб-квестом здобувачі освіти отримують знання шляхом відкриття, пошуку відповідей на запитання. У цьому полягає цінність запропонованої технології. До того ж курсанти та студенти отримують досвід цікавої навчально-виховної роботи в Інтернеті, удосконалюють уміння використовувати сучасні платформи та програми. Ідеї, що з'являються у процесі роботи над проблемними завданнями, розширюють світогляд здобувачів, розвивають їхній інтелект і стимулюють до подальших відкриттів. Самостійна робота здобувачів освіти за технологією веб-квесту має творчий характер, бо використовується в атмосфері співробітництва й почуття своєї відповідальності за успіх спільної справи, у дусі змагання, бажання бути краще, ніж суперник, і високої мотивації на успіх з реальними, наочно відчутними досягненнями власної праці.

Висновки. Переваги інформаційно-комунікативних технологій Інтернету для сучасної вищої освіти важко переоцінити, адже вони містять надзвичайно потужний потенціал і відкривають широкі можливості для формування та розвитку компетентностей щодо вивчення філологічних дисциплін здобувачами освіти. Використання нових інформаційних технологій, таких як Інтернет-ресурси, забезпечує не тільки індивідуалізацію та диференціацію навчання з урахуванням здібностей здобувачів освіти, рівня володіння тими чи іншими компетентностями, їхніх схильностей, але і збагачують їхню компетентність щодо вивчення «Української мови», «Української літератури», «Зарубіжної літератури», «Української мови (за професійним спрямуванням)», «Ділового етикету та культури спілкування», «Зasad усного мовлення (риторики)», знімаючи психологічний бар'єр перед їхнім опануванням. Інтернет-ресурси є необхідними для ефективної організації освітнього процесу, які наповнюють його якісними навчально-методичними матеріалами.

Використання веб-квестів полегшує процес формування компетентностей щодо вивчення філологічних дисциплін у курсантів і студентів, надаючи їм можливість самостійно знайти вирішення певної проблеми, колективно обговорити це вирішення з однокурсниками з метою виявлення істини через ставлення різних поглядів. Інтернет-ресурси забезпечують доступ до

майже невичерпної бази професійно й особистісно важливої інформації і дозволяють максимально наблизити навчальне спілкування до реального, тобто забезпечити навчання і виховання в контексті, оскільки саме на основі моделювання реальної комунікативної ситуації формуються й удосконалюються знання, уміння та навички щодо вивчення філологічних дисциплін (Дьячкова, 2015: 99).

Отже, виходячи з практичної діяльності та виконаного аналізу, вважаємо, що використання веб-квестів як форми групової роботи – це та технологія, той потужний стимул який дозволяє розвивати пізнавальну активність здобувачів освіти, покращує якість знань, сприяє розвитку навичок самостійного отримання знань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дьячкова Я. О. Практичне впровадження короткострокового веб-квесту в процес навчання англомовного говіріння. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2015. № 1-2 (46-47). С. 97-100.
2. Казакова Г., Костюченко В., Дерев'янка А., Асесорова С., Фролова Н. Практика впровадження веб-квестів. *Відкритий урок: розробки, технології, досвід*. 2015. № 3. С. 14-15.
3. Кононец Н. В. Педагогічні інновації вищої школи: ресурсно-орієнтоване навчання. *Педагогічні науки: зб. наук. праць*. Полтава. 2012. Вип. 54. С. 76–80.
3. Сокол І. М. Класифікація квестів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2014. Вип. 36 (89). С. 369–374.

REFERENCES

1. D'yachkova Ya. O. Praktychne vprovadzhennya korotkostrokovogo veb-kvestu v protses navchannya anglo-movnogo govorinnya. *Pedagogichnyy protses: teoriya i praktyka*. [Practical use of a short-term webquest in the process of English speaking teaching. Pedagogical process: theory and practice], 2015. № 1-2 (46-47). P. 97-100. [in Ukrainian].
2. Kazakova H., Kostyuchenko V., Derevyanko A., Asessorova S., Frolova N. Praktyka vprovadzhennya veb-kvestiv. *Vidkrytyy urok: rozrobky, tekhnologiyi, dosvid*. [The practice of the web quests implementation. The open lesson: developments, technologies, experience], 2015. №3. P. 14-15. [in Ukrainian].
3. Kononets N.V. Pedagogichni innovatsiyi vyshchoyi shkoly: resursno-oriyentovane navchannya. *Pedagogichni nauky: zb. auk. prats'*. [The pedagogical innovations of higher education: resource-oriented learning. Pedagogical sciences: collection of scientific articles], Poltava. 2012. Vyp. 54. P. 76-80. [in Ukrainian].
4. Sokol I. M. Klyasyfikatsiya kvestiv. *Pedagogika formuvannya tvorchoyi osobystosti u vyshchii i zagal'noosvitniy shkolah*. [The quests classification. The pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools], 2014. Vyp. 36 (89). P. 369-374. [in Ukrainian].